

Леся Олександрівна Балагур,

старший викладач кафедри тактики прикордонної служби
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ ТА ВИМОГИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ- ПРИКОРДОННИКІВ ДО УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті проаналізовано особливості діяльності офіцера-прикордонника з управління основними підрозділами охорони державного кордону, що обумовлені завданнями оперативно-службової діяльності, та основні вимоги щодо підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до управлінської діяльності.

***Ключові слова:** управління, підготовка, основні підрозділи охорони державного кордону, професійна діяльність.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Нормативно-правові акти з питань розвитку Державної прикордонної служби України (далі – ДПСУ) визначають необхідність зростання професійної підготовленості офіцерських кадрів. Зокрема у Концепції розвитку Державної прикордонної служби України на період до 2015 року також акцентується увага на необхідності підготовки висококваліфікованих офіцерських кадрів, здатних приймати обґрунтовані та ефективні управлінські рішення у сфері охорони державного кордону.

В інших документах, що регламентують професійну підготовку персоналу у Державній прикордонній службі України, визначено, що офіцери повинні уміти приймати самостійні та нестандартні рішення, володіти не тільки сучасним поняттєвим апаратом теорії управління та управлінської діяльності, а й здійснювати аналіз, планування та контроль оперативно-службової діяльності, організовувати управління в різних умовах, використовуючи при цьому як сучасні ефективні методи, так і засоби прихованого управління.

Загалом передбачається, що офіцери-прикордонники повинні бути компетентними у сфері охорони державного кордону, уміти приймати рішення в повсякденних та екстремальних умовах, тобто мати високий рівень управлінських знань, умінь і навичок, професійно-особистісних цінностей і якостей, які забезпечують кваліфіковане управління основними підрозділами охорони державного кордону, зокрема відділами прикордонної служби й мобільними прикордонними підрозділами. Загалом йдеться про високий рівень готовності до управління основними підрозділами охорони державного кордону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення зазначеної проблеми та на які опирається автор. Проблема готовності до управлінської діяльності є предметом посиленої уваги науковців. Вчені досліджують проблему управління як суспільно-соціального феномену, розглянуто проблеми управління військами та ДПСУ, тенденції й протиріччя розвитку управлінської сфери організації військ (М. Кабачинський, С. Краснопир, М. Литвин), розглядають питання сутності й змісту управлінської діяльності, різні аспекти ефективності професійної та управлінської діяльності, відмінності між керівництвом та управлінням (П. Корчемний, С. Максименко, Л. Орбан-Лембрик, О. Сафін), аналізують різні аспекти готовності до управлінської діяльності офіцера, різноманітних якостей керівника, необхідних для управлінської діяльності (М. Драгомиров, В. Іванов, А. Маклаков, Б. Теплов, Ю. Царьов), а також вивчають шляхи підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до управлінської діяльності, пріоритетні напрями формування та розвитку готовності офіцерів до управлінської діяльності (О. Луцький, Ю. Сердюк, М. Тарнавський, В. Уліч). Однак комплексного дослідження з питань підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до управління основними підрозділами охорони державного кордону на сьогодні немає, що потребує уточнення сутності готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до управлінської діяльності з урахуванням

особливостей їх діяльності з управління основними підрозділами охорони державного кордону.

Метою статті є розкриття особливостей діяльності управління основними підрозділами охорони державного кордону та основних вимог щодо підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до управлінської діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Управлінська діяльність офіцерів органів охорони державного кордону як складова їх професійної діяльності регламентується нормативно-правовими документами [4; 5]. Зокрема у ст. 2 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» зазначено, що основними принципами діяльності Державної прикордонної служби України є законність, повага та дотримання прав і свобод людини та громадянина, безперервність, єдиноначальність, колегіальність при розробці важливих рішень, взаємодія з органами державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями при здійсненні покладених на Державну прикордонну службу України завдань, а також відкритість для демократичного цивільного контролю [4].

У Концепції розвитку ДПСУ до 2015 року вказано, що для підвищення ефективності системи управління ДПСУ її функціонування на всіх рівнях має бути організовано за принципами підзвітності, прозорості, передбачуваності та спільної участі. В рамках реформування цієї системи необхідно створити електронну систему управління, автоматизовані інформаційні системи та здійснити їх інтеграцію в єдину інформаційну телекомунікаційну систему Державної прикордонної служби України, інших правоохоронних органів України, удосконалити діяльність стаціонарних та мобільних пунктів управління, розвинути мережі зв'язку та автоматизації [4].

Управління органами охорони державного кордону – це цілеспрямована діяльність начальника відділу прикордонної служби і його заступників, що ґрунтується на законодавстві про державний кордон України і принципах охорони кордону, щодо підтримки постійної готовності органу охорони державного кордону до дій, організації оперативно-службової діяльності з

охорони кордону та керування органом охорони державного кордону при виконанні поставлених завдань шляхом ефективного використання наявних сил і засобів [3, с. 82].

Діяльність офіцерів-прикордонників з управління основними підрозділами охорони державного кордону обумовлена призначенням та функціями ДПСУ, особливостями їх оперативно-службової діяльності. Загальною метою управління основними підрозділами охорони державного кордону є забезпечення успішного виконання відділеннями прикордонної служби оперативно-службових завдань в установленні терміни та за будь-яких умов. При цьому мета управління відділенням прикордонної служби передбачає:

підтримання постійної готовності відділу прикордонної служби до дій;
організацію оперативно-службової діяльності з охорони кордону;
управління силами і засобами при виконанні поставлених завдань [3, с. 82–83].

Специфіка управління відділом прикордонної служби обумовлена змістом, тобто тими функціями, що їх виконує офіцер – начальник відділу прикордонної служби та його заступники. Загальні функції управління начальника відділення прикордонної служби (при підготовці та під час охорони кордону) стосуються підтримання постійної готовності відділу прикордонної служби. Для успішного виконання оперативно-службових завдань в установленні терміни та за будь-яких умов начальник відділу прикордонної служби та його заступники повинні слідкувати за:

безперервним збором, добуванням, обробкою даних обстановки і прогнозуванням перспектив її розвитку;
наявністю резерву для негайної реалізації даних обстановки;
мобільністю дій;
укомплектованістю особовим складом і технікою;
підготовкою особового складу;
умілою організацією та чітким несенням прикордонної служби;

наявністю постійного зв'язку;

підтриманням озброєння, техніки, інженерних споруд і загороджень, спеціальних засобів у справному стані та в необхідному ступені готовності до дій;

підготовкою місцевості до дій в інженерному відношенні;

наявністю ретельно відпрацьованих планів дій органів охорони державного кордону при виникненні пошукових дій, для припинення збройного вторгнення, провокацій, відбиття нападу на прикордонний підрозділ, гасіння пожежі, при виникненні стихійного лиха і в умовах інших надзвичайних ситуацій, та відповідно до відпрацьованих розрахунків сил та засобів для кожної зміни прикордонних нарядів [3, с. 84].

Друга функція управління, яку виконує начальник відділу прикордонної служби під час охорони державного кордону і з отриманням конкретного завдання, – це організація оперативно-службової діяльності відділу прикордонної служби. Це робота щодо упорядкування та узгодженості дій, сил та засобів відділу прикордонної служби під час охорони державного кордону в різних умовах. Зміст роботи начальника відділу прикордонної служби з організації оперативно-службової діяльності охоплює такі дії:

усвідомлення одержаного завдання;

оцінка обстановки;

прийняття рішення;

планування охорони кордону;

організація взаємодії, усебічного забезпечення і управління;

організація морально-психологічної підготовки персоналу відділу прикордонної служби;

проведення розрахунку прикордонних нарядів [3, с. 86].

Наступною функцією управління органами охорони державного кордону є прийняття начальником відділу прикордонної служби рішення на охорону кордону і планування оперативно-службової діяльності. Рішення начальника відділу прикордонної служби – це заснований на закономірностях і принципах

охорони кордону, правильному з'ясуванні отриманого завдання й оцінці обстановки, результат творчого мислення офіцера, що визначає мету оперативно-службової діяльності, завдання персоналу, а також сили, засоби, способи і терміни досягнення мети [3, с. 110]. Рішення начальника органу охорони державного кордону за будь-яких умов обстановки відображає всі явища і сторони оперативно-службової діяльності відділу прикордонної служби.

У свою чергу для планування оперативно-службових дій начальник відділу прикордонної служби визначає послідовність, способів, термінів виконання отриманого завдання, а також необхідних для цього сил і засобів. При плануванні начальник органу охорони державного кордону визначає також кількість і склад прикордонних нарядів, передбачає порядок взаємодії прикордонних патрулів, інших прикордонних нарядів.

Важливе завдання керівника органу охорони державного кордону – організація взаємодії між прикордонними патрулями, іншими нарядами, що несуть службу на ділянці відділу прикордонної служби, інспекторами прикордонної служби, черговою службою і резервом. Сутність організованої взаємодії полягає в узгоджених діях всіх сил та засобів відділу прикордонної служби щодо завдань, напрямків, рубежів, районів та часу з метою успішної охорони кордону [3, с. 126].

Окрім організації повсякденної діяльності із захисту державного кордону, успішного виконання поставленого завдання в будь-яких умовах обстановки, офіцер також повинен звертати особливу увагу на моральну та психологічну підготовку персоналу. Моральна та психологічна підготовка персоналу відділу прикордонної служби – це система заходів, що спрямована на формування у прикордонників моральних та психологічних якостей, духовної здатності, дотримання принципів поведінки, які необхідні для успішної охорони кордону. Належна моральна та психологічна підготовка є запорукою формування в прикордонників високих професійних якостей. Психологічна підготовка сприяє також формуванню у них таких рис характеру, як мужність, сміливість,

хоробрість, впевненість, готовність до взаємної виручки й взаємодопомоги та ін. Начальник відділу прикордонної служби повинен вчити прикордонників долати страх, що виникає при діях у небезпечних умовах, формувати у них уміння протистояти раптовій дії негативних подразників, пов'язаних із виникненням небезпечної ситуації тощо. Саме тому для управління повсякденною службовою діяльністю, організації та управління їхньою спільною діяльністю важливе значення мають психологічні й педагогічні знання та вміння офіцера-прикордонника.

Таким чином, основними напрямками управлінської діяльності офіцера – начальника відділу прикордонної служби при організації оперативно-службової діяльності є підтримання постійної готовності відділу прикордонної служби до дій, організація оперативно-службової діяльності з охорони кордону та управління силами і засобами при виконанні поставлених завдань.

Окрім цього, слід зазначити, що особливості управлінської діяльності офіцера-прикордонника обумовлені не тільки змістом його діяльності, але й залежать від умов професійної діяльності з охорони державного кордону. Важливим чинником при цьому є велика вірогідність небезпеки, що може бути як на території суміжної держави, так і усередині країни. Ця небезпека пов'язана з незаконними діями порушників державного кордону (порушників режиму державного кордону, порушників прикордонного режиму та режиму в пунктах пропуску через державний кордон, контрабандистів, переправників нелегальних мігрантів, їх пособників та ін.) [5; 6]. Досить часто при виконанні персоналом ДПСУ службових завдань можуть виникати ситуації, що потребують участі прикордонників у протистоянні з порушниками кордону та злочинцями, адже при затриманні досить часто злочинний елемент чинить активний опір із застосуванням різноманітної зброї, вибухових пристроїв тощо.

Професійна діяльність офіцерів-прикордонників відбувається в надзвичайно напружених і важко прогнозованих умовах. При патрулюванні місцевості в межах прикордонного регіону, під час служби прикордонних нарядів спільно з правоохоронними органами і громадськими формуваннями з

охорони державного кордону часто можуть виникати ситуації, пов'язані з високим ризиком екстремальності та професійного стресу. Навіть якщо послідовність, час виконання професійних завдань спочатку задані й заплановані, їх виконання ускладнене необхідністю здійснювати швидкі та одночасно ефективні дії в надзвичайно стислі терміни. Окрім цього, правопорушники державного кордону можуть діяти в різний час доби, пори року, за будь-якої погоди, на різних напрямках та ділянках. Це визначає такі характеристики професійної діяльності офіцерів-прикордонників, як складність, багатогранність, інтенсивність, напруженість та екстремальність.

Окремо слід вказати на особливу державну та суспільну значимість завдань з охорони державного кордону, за що відповідають офіцери – керівники прикордонних підрозділів. Йдеться про безпеку країни, гарантування недоторканності її кордонів. Офіцер як керівник несе відповідальність за життя людей, за надійну охорону державного кордону на ділянці відповідальності, за зброю і бойову техніку. При цьому надзвичайно високою може бути ціна помилок та їх наслідків при організації виконання оперативно-службових завдань.

Особливою в управлінській діяльності офіцера-прикордонника є і мотивація щодо її виконання. У цьому випадку велике значення має мотив покликання, що особливо виразно виявилось навесні 2014 р. при захисті східних рубежів нашої держави. Інші мотиви, коли потрібно захистити кордон від незаконних озброєних формувань, не мають значення. Зокрема прагнення до матеріального благополуччя втрачає сенс, тому що вірогідність втратити життя при виконанні оперативно-службових завдань з охорони кордону знецінює будь-яку винагороду. Крім того, за таких умов практично неможливо визначити в грошовому еквіваленті ціну праці прикордонника, щохвилинний ризик ним своїм життям і здоров'ям. За таких умов очевидно, що у професійній діяльності офіцера-прикордонника важливе значення мають ті мотиви, які пов'язані з вищими духовними потребами, з добровільним, безкорисливим прийняттям професійних обов'язків. Вибір цієї професії пов'язаний з

необхідністю серйозної оцінки людиною свого інтелектуального, психологічного, фізичного, морального потенціалу і співвідношення своїх інтересів та цінностей з сенсом діяльності із захисту Вітчизни.

Слід також зазначити, що, організовуючи повсякденну діяльність у звичайних умовах та виконуючи оперативно-службові завдання у посиленому варіанті, офіцер діє на віддалі від основних командних пунктів, далеко від підрозділів охорони кордону та інших прикордонних нарядів. Це потребує від офіцера – керівника основних підрозділів охорони держаного кордону автономності дій, уміння швидко самостійно приймати рішення відповідно до обстановки, з урахуванням ризиків, реальних загроз безпеці, життю і здоров'ю прикордонників з боку кримінальних елементів, злочинних груп та їх пособників, необхідності застосування зброї, спеціальних засобів, заходів фізичного впливу за призначенням.

Досить часто у діяльності прикордонних нарядів виникають позаштатні екстремальні ситуації, не передбачені нормативними документами. Як зазначає Т. Бунєєв, специфіка служби офіцера-прикордонника є такою, що якою б здібністю до передбачення він не володів, завжди виникнуть несподівані ситуації, що вимагають прийняття самостійних рішень [1, с. 32]. Через це вирішення тих чи інших ситуацій професійної діяльності не можливе без такої якості офіцера-прикордонника, як самостійність. Для вирішення складних ситуацій швидко, чітко та без страху відповідальності за прийняте рішення офіцер-прикордонник повинен уміти бути самостійним. Самостійність офіцера в межах визначених прав і покладених обов'язків є важливою передумовою успішного керівництва прикордонними підрозділами.

Слід також зазначити, що прикордонники часто змушені діяти в умовах жорсткого дефіциту часу з максимальним психічним навантаженням, у досить швидкому темпі. Для таких ситуацій оперативно-службової діяльності характерні: несподіваність, швидкість виникнення та перебігу, недостатність або ж суперечливість інформації, інтенсивність інтелектуальних функцій (мислення, уяви та інших). Саме в таких ситуаціях прикордонникам необхідно

уміти зберігати спокій, витримку та рівновагу, вміти швидко оцінювати ситуацію, діяти швидко, виважено. У подібних ситуаціях прикордонний персонал має відрізнятися високою фізичною та психічною витривалістю, бути мобілізованими, емоційно врівноваженим, відповідальним і самостійним, уміти долати значні психологічні труднощі. Це обумовлює все більші вимоги не лише до фізичних, але й до психічних можливостей керівника прикордонного підрозділу.

Офіцер-прикордонник повинен також уміти формувати у персоналу внутрішню готовність виконувати завдання з охорони кордону в напружених та небезпечних для життя умовах, успішно виходити із складних ситуацій і зберігати в тяжкі, критичні моменти самовладання, діяти активно, наполегливо, відповідно до переконань та моральних принципів поведінки. Важливого значення набуває формування в персоналу органів охорони державного кордону таких якостей, як мужність, хоробрість, рішучість, дисциплінованість, винахідливість, готовність до взаємної виручки та взаємодопомоги.

Таким чином, вивчення функцій та змісту управлінської діяльності персоналу основних підрозділів охорони державного кордону свідчать, що вона має багатоплановий комплексний характер. Управлінська діяльність – найбільш активний елемент професійної діяльності офіцера-прикордонника, нерозривно пов'язаний з ним. Її зміст впливає з вимог і основних закономірностей діяльності з охорони державного кордону. Особливості управління основними підрозділами охорони державного кордону обумовлені змістом завдань, що їх повинен виконувати керівник відділу прикордонної служби. Такими особливостями є:

організація управління органами охорони державного кордону відповідно до чинного законодавства України, зокрема законів «Про державний кордон України», «Про Державну прикордонну службу України» і «Про оперативно-розшукову діяльність» та ін. [4; 6];

особлива державна та суспільна значимість завдань з охорони державного кордону, високий рівень колективної та особистої відповідальності за безпеку на державному кордоні, за долі підпорядковано персоналу, за зброю та техніку;

багатоплановий комплексний характер управлінської діяльності персоналу органів охорони державного кордону, що охоплює роботу щодо підтримання постійної готовності органів охорони державного кордону до дій, організацію оперативно-службової діяльності з охорони кордону, керування силами і засобами при виконанні поставлених завдань, організацію морально-психологічної підготовки персоналу та ін.;

необхідність постійного вирішення складних проблем щодо організації охорони державного кордону, що передбачає з'ясування і вивчення обстановки, прийняття управлінського рішення, планування роботи щодо його виконання, організацію виконання управлінського рішення, аналіз виконання рішення і коригування практичної діяльності та прогнозування;

незвичність та новизна ситуацій, різкі зміни обстановки на державному кордоні, а також в межах прикордонної території, небезпека життю та здоров'ю, особливо при затримці озброєних правопорушників державного кордону, значна інтенсивність навантажень, необхідність своєчасного і якісного вирішення екстремальної ситуації, що вимагають високої напруги фізичних і психічних сил прикордонників;

відповідність індивідуальних якостей керівника підрозділу поставленим цілям, завданням і функціям професійної діяльності, а також високий рівень вимог до особистісних якостей керівника основних підрозділів охорони державного кордону.

Окрім цього, аналіз нормативно-правових документів та особливостей управлінської діяльності офіцерів-прикордонників дозволяє стверджувати, що зміст підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до управління основними підрозділами охорони державного кордону обумовлений специфікою завдань оперативно-службової діяльності та має охоплювати сукупність теоретичних знань щодо організації оперативно-службової діяльності з охорони кордону,

керування силами і засобами при виконанні поставлених завдань, організацію морально-психологічної підготовки персоналу та ін.

Загалом можна вести мову про такі основні вимоги щодо підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до управління основними підрозділами охорони державного кордону як складової їх професійної підготовки у ВНЗ:

обумовленість цілей і завдань підготовки до управління основними підрозділами охорони державного кордону соціальним замовленням суспільства, визначеними у нормативних документах;

необхідність урахування при організації професійної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до управління основними підрозділами охорони державного кордону цілей, завдань, характеру та специфіки їх професійної управлінської діяльності;

урахування в програмах навчальних дисциплін основних напрямків роботи офіцера-прикордонника щодо підтримання постійної готовності прикордонних підрозділів до дій, організацію оперативно-службової діяльності з охорони кордону, керування силами і засобами при виконанні поставлених завдань, організацію морально-психологічної підготовки персоналу;

комбінування в навчальних завданнях різних складових, які визначають багатоплановість та комплексність професійної управлінської діяльності, а також різноаспектних змодельованих ситуацій, максимально наближених до реальних умов виконання оперативно-службових завдань прикордонними підрозділами;

спрямованість навчально-виховного процесу з підготовки до управлінської діяльності на формування у курсантів усієї сукупності якостей, необхідних керівникові підрозділу охорони державного кордону.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Отже, в сучасних умовах для ефективного виконання персоналом органів охорони державного кордону завдань з охорони державного кордону важливе значення має належне управління. Управлінська діяльність – найбільш активний елемент професійної діяльності офіцера-прикордонника, зміст якої

впливає з вимог і основних закономірностей діяльності з охорони державного кордону.

Перспективами подальших розвідок у цьому напрямку є дослідження сутності, змісту і структури готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до управління основними підрозділами охорони державного кордону.

Список використаної літератури

1. Бунєєв, Т. В. Розвиток готовності в молодих офіцерів-прикордонників до самостійного виконання посадових обов'язків : дис. ... канд. пед. наук : 20.02.02 / Т. В. Бунєєв. – Хмельницький, 2006. – 212 с.
2. Організація оперативно-службових дій підрозділів охорони державного кордону і керівництво ними : навчально-методичний посібник / В. І. Баратюк, О. М. Ставицький, С. О. Каштелян та ін. – Хмельницький, 2007. – 120 с.
3. Охорона державного кордону прикордонною заставою : в 3 ч. : навч. посіб. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2005. – Ч. 1. – 300 с.
4. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 3 квітня 2003 р. № 661-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 27. – Ст. 208. – Зі змінами ; ост. ред. 9 черв. 2013 р.
5. Про Концепцію розвитку Державної прикордонної служби України на період до 2015 року [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 19 червня 2006 р. № 546/2006 Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/546/2006>
6. Про оперативно-розшукову діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 18 лютого 1992 р. № 2135-XII. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Діденко О. В.

Стаття надійшла до редакції 12.08.2014

Балагур Л. О. Особенности управления основными подразделениями охраны государственной границы и требования относительно подготовки будущих офицеров-пограничников к управленческой деятельности

В статье проанализированы особенности деятельности офицера-пограничника из управления основными подразделениями охраны государственной границы, что обусловлены заданиями оперативно-служебной

деятельности, и основные требования относительно подготовки будущих офицеров-пограничников к управленческой деятельности.

Ключевые слова: управление, подготовка, основные подразделения охраны государственной границы, профессиональная.

Balahur L. O. Peculiarities of the management of main state border protection units and requirements on training of future officer-border guards to management activity

The article deals with analysis of features of border guard officers' activity on management of main unit of the state border protection, that are stipulated by tasks of operational service activity, as well as with main requirements on future border guard officers' training for management activity.

Basing on the analysis of normatively-legal documents and features of management activity of border guard officers the author proves that content of future border guard officers' training for management of main detachments of the state border protection is stipulated by the specific of tasks of operational service activity and should embrace theoretical knowledge of organization of operational service activity on border protection, managing forces and means at fulfilling the tasks, organization of morally psychological preparation of personnel and others.

In general, we can talk about such basic requirements for training of future officers-border guards to manage the basic units of state border protection as part of their training in Higher Educational Establishment:

conditionality of goals and objectives of training in the management of major units of state border protection by social order of society, defined in the regulatory documents;

need to consider goals, objectives, nature and of their professional management activities in the organization of training of future officers-border guards to manage the basic units of state border protection;

consideration in the programs of subjects the main directions of work of officer-border guard to maintain constant readiness of border units to operations, organization of operational service activity of border protection, management of capabilities on performing tasks, organization of moral and psychological training of the personnel;

the combination of different components of learning objectives that defines the diversity and complexity of professional management and different aspects of simulated situations as close to real conditions of performance of the operational service tasks of border units;

orientation of the educational process for the preparation of management activity on the formation of cadets the totality of the qualities needed for head of border protection unit.

The author concludes that nowadays for effective execution of the state border protection tasks by the personnel of state border protection units the proper management is very important.

Management activity is the most active element of the professional activity of border guard officer. Its content is stipulated by the requirements and main regularities of state border protection activity.

Keywords: *management, training, main unit of the state border protection, professional activity.*